

Kulaté jubileum prof. MUDr. Miroslava Votavy, CSc.

The 70th birthday of prof. Miroslav Votava

Profesor Votava, dlouholetý přednosta Mikrobiologického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity a Fakultní nemocnice u svaté Anny v Brně se **narodil 15. ledna 1942** v Brně, kde také prožil dětství a mládí. Maturoval v roce 1959, poté začal studovat na brněnské lékařské fakultě, tehdy šlo samozřejmě o Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně. Již ve třetím ročníku jej zaujala mikrobiologie:

nejenže získal od tehdejšího přednosty ústavu docenta Jandáska za zkoušku z tohoto předmětu do indexu jedničky s hvězdičkou, ale také začal na ústavu pracovat jako dobrovolník. To se psal rok 1961. O rok později pro změnu působil pod vedením dr. Dostálka jako pomocný vědecký pracovník na detašovaném brněnském pracovišti Mikrobiologického ústavu ČSAV.

V roce 1965 náš dnešní jubilant jako čerstvý **absolvent lékařské fakulty** dostal, jak bylo tehdy obvyklé, umístěnkou. V jeho případě se to týkalo porodnice v Českých Budějovicích. Dlouho tam však nevydržel a ještě téhož roku nastoupil jako asistent na katedru mikrobiologie LF UJEP. V roce 1979 byl doktoru Votavovi slavnostně udělen titul kandidáta věd, a ve stejném roce se stal také primářem Mikrobiologického ústavu FN u sv. Anny. Ve vedlejším úvazku však stále také učil na lékařské fakultě. V roce 1991 obhájil na LF MU habilitační spis „Sérologická diagnostika EB-virových nákaz“ a byl jmenován docentem pro obor lékařská mikrobiologie. V roce 1993 vystřídal profesora Pospíšila ve funkci přednosty Mikrobiologického ústavu LF MU a FN u sv. Anny v Brně, a tuto funkci vykonával až do roku 2010. Začátky v této nové roli nebyly jednoduché – mnoho zkušených učitelů v té době ústav opustilo buď pro pokročilý věk nebo proto, že odešli do soukromých laboratoří. Bylo tedy nutno vybudovat fakultní ústav vlastně skoro znovu, a to s novými, vesměs velmi mladými pracovníky. Osobně se podílel na vedení těchto mladých kolegů a trpělivě dohlížel na jejich rozvoj. Pod jeho vedením osahali základy oboru, ale také umění vést praktická cvičení. Profesionální kariéra našeho jubilanta vyvrcholila v roce 2003, kdy byl jmenován profesorem lékařské mikrobiologie. I nyní, po předání přednostenského „žezla“, se neúnavně podílí na přednášení a zejména zkoušení studentů, stejně jako na opravách a recenzování nejrůznějších výukových materiálů svých mladších kolegů.

Ostatně celá **pedagogická činnost pana profesora** je velmi významná. Během celé své kariéry se intenzivně vě-

noval tvorbě učebních textů. Tato činnost vyvrcholila v letech 2001 až 2010, kdy postupně vydal dílem sám, dílem se svými spolupracovníky, nové učebnice obecné a speciální mikrobiologie, lékařské mikrobiologie pro zubní lékaře, a nakonec i novou učebnici vyšetřovacích metod v lékařské mikrobiologii. Přitom i v kapitolách, kde nebyl sám autorem, byl velmi pečlivým editorem. Všechny tyto knihy si našly a stále nacházejí čtenáře nejen u nás, ale i na Slovensku, a to mezi studenty lékařství i nelékařských zdravotnických oborů, studenty přírodovědeckých fakult, mikrobiology v praxi, zdravotními laboranty, odborníky v příbuzných oborech a mnoha dalšími. Je to nepochybně dáno i tím, že tyto učebnice jsou nejen odborně vysoce erudované, ale zároveň také velmi srozumitelné, úroveň jejich jazyka je velmi vysoká. Totéž ostatně platí o jeho přednáškách, o které byl vždy mezi studenty velký zájem.

Vědeckovýzkumná činnost pana profesora se datuje již od počátků jeho činnosti na ústavu. Zpočátku se pod vedením docenta Jandáska věnoval odlišné vnímavosti mláďat pokusných zvířat k virové infekci oproti dospělým zvířatům. Pokoušel se také o stanovení kryšího interferonu. Výsledky těchto výzkumů promítl i do kandidátské práce „Interferon a věkový faktor při virové infekci“. Práce byla dokončena 1978. Vedle interferonu a věkového faktoru se pan profesor věnoval také výzkumu stafylokoků – v tomto směru byla velmi plodná spolupráce s naším předním veterinárním mikrobiologem, profesorem Skalkou z Veterinární a farmaceutické univerzity. Společně se zabývali mimo jiné produkcí stafylokokového slizu jako faktoru virulence. Na tyto výzkumy později navázaly studie týkající se biofilmu, které jsou dodnes jedním z nosných výzkumných programů ústavu.

Neméně významnou složkou práce dnešního jubilanta je také **práce organizační**. Již od roku 1979 byl dnešní profesor Votava vedoucím brněnského výboru Československé společnosti mikrobiologické. Dodnes se podílí na organizaci jeho pravidelných seminářů. Vedle této společnosti byl aktivní také ve Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii – v roce 1990 se stal členem jejího hlavního výboru, později jeho místopředsedou. Profesor Votava byl již od roku 1992 členem redakční rady časopisu Epidemiologie, mikrobiologie a imunologie. Později se stal jejím místopředsedou, jímž je dodnes. Působil i v dalších redakčních radách. Členem poradního sboru pro obor bakteriologie ve Státním zdravotním ústavu v Praze se stal roku 1992, o rok později byl jmenován členem oborové komise pro lékařskou mikrobiologii při Vědecké radě České lékařské komory a o další rok později členem vědecké rady Státního zdravotního ústavu. Podílel se a stále se podílí na atestačních zkouškách lékařů, zdravotních laborantů i jiných

Prof. Miroslav Votava s diplomem a medailí České lékařské Společnosti JEP

odborníků v mikrobiologii. Na mateřském ústavu vždy zajišťoval organizaci tradiční akce – Tomáškových dnů mladých mikrobiologů. I když výkonnými organizátory bývali jeho mladší spolupracovníci. Se spolupracovníky také organizoval výroční kongres Československé společnosti mikrobiologické v Brně v roce 2003.

Pan profesor byl po celou dobu své profesní dráhy **člověkem vsutku renesančním**. Neklamně o tom svědčí například jeho úvahy o české mikrobiologické terminologii, o lékařských zkratkách, stejně jako jeho zájem o všeobec-

nou vzdělanostní úroveň posluchačů lékařské, ale i přírodovědecké fakulty. Vždy razil názor, že lékař nemá být úzce specializovaným odborníkem, ale člověkem všeobecně vzdělaným. Je třeba také zmínit jeho uměleckou činnost – je například známým grafikem, výtečným fotografem a rovněž člověkem pera – vedle odborných publikací je například autorem cyklu „Vzpomínání nad starým indexem“, který postupně vycházel v revue Universitas.

Všichni jeho spolupracovníci a žáci panu profesorovi k jubileu blahopřejí a přejí do dalších let hodně zdraví a štěstí v kruhu pracovním i rodinném.

Ad multos annos !

*Současní a bývalí spolupracovníci
Mikrobiologického ústavu
Lékařské fakulty Masarykovy univerzity
a Fakultní nemocnice u svaté Anny v Brně*

Redakční poznámka: Na návrh Výboru Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii udělila prof. Miroslavu Votavovi Česká lékařská Společnost J. E. Purkyně medaili ČLS JEP. Medaile s diplomem byla prof. Votavovi předána předsedkyní SEM, dr. Pavlou Křížovou, na Mezioborovém semináři v Třeboni, 9. 1. 2012.

Vážený pane profesore, milý Mirku, kolektiv redakční rady Zpráv CEM se připojujeme s velkou gratulací. Hodně, hodně zdraví, štěstí a radosti ve všech Tvých činnostech! Těšíme se na další setkání s Tebou!

*Za redakční radu Zpráv CEM
Petr Petráš*